

УДК 378.016:37] [159.923.2:316.77
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.267-271

Мешко Галина Михайлівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедра педагогіки та менеджменту освіти

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
hal-meshko@ukr.net

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-3168-3954>

Мешко Олександр Іванович

кандидат психологічних наук, доцент
кафедра психології

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
meshko_o@ukr.net

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4463-7073>

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS СТУДЕНТІВ НЕПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА»

Анотація. Мета статті полягає у виявленні шляхів формування soft skills майбутніх фахівців у закладі вищої освіти, у з'ясуванні ролі авторського курсу «Педагогіка» для студентів непедагогічних спеціальностей в означеному аспекті. Методи дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, психологічної і педагогічної літератури та навчально-методичної літератури, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання; емпіричні – спостереження, аналіз освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів непедагогічних спеціальностей, узагальнення педагогічного досвіду. У статті проаналізовано стан розробленості означеної проблеми у психолого-педагогічній науці і практиці діяльності закладів вищої освіти. З'ясовано сутність поняття «soft skills» майбутніх фахівців, види «м'яких навичок», шляхи їх формування у закладі вищої освіти. Представлено розроблену авторську програму курсу «Педагогіка» для підготовки студентів непедагогічних спеціальностей, зокрема, 242 Туризм 101 Екологія 103 Науки про Землю, 106 Географія, які навчаються на географічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Програма спрямована на: формування навичок продуктивної міжособистісної взаємодії та конструктивного вирішення конфліктів; розвиток емоційного інтелекту; засвоєння моделей успішної діяльності; формування творчого і критичного мислення; оволодіння технологією особистісно-професійного самовиховання і саморозвитку; підвищення рівня професійної стресостійкості; сприяння в гармонізації особистості майбутнього фахівця. Схарактеризовано методи і форми роботи на практичних заняттях з курсу «Педагогіка», що сприяють формуванню soft skills студентів непедагогічних спеціальностей. Визначено перспективи подальших наукових розвідок, що полягають в обґрунтуванні та розробленні системи формування «м'яких навичок» майбутніх фахівців засобами формальної і неформальної освіти у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти з використанням цифрових технологій.

Ключові слова: формування soft skills; студенти; непедагогічні спеціальності; шляхи формування soft skills; заклад вищої освіти; курс «Педагогіка»; психолого-педагогічний тренінг.

Вступ. Важливим складником професійного профілю та іміджу сучасного фахівця, крім професійних навичок, є soft skills, тобто «м'які навички». Зараз інтерес до soft skills і потреба в них стали ще більшими. Останнім часом ці навички все частіше роботодавці включають в перелік вимог до кандидата практично на кожну вакансію. Сьогодні цінним є не той працівник, який колись багато чого вивчив, а той, котрий здатен до саморозвитку, вміє працювати в команді, знаходити нестандартні рішення, долати професійні труднощі, не втрачаючи темпів розвитку, володіє «м'якими» (гнучкими) навичками. «М'які» навички (soft skills) допомагають особистості успішно взаємодіяти з іншими. Soft skills дають змогу людині бути успішною незалежно від специфіки професійної діяльності чи сфери, в якій вона працює. Формування soft skills є об'єктивною вимогою сучасного ринку праці і важливим завданням щодо формування конкурентоспроможного фахівця. Це питання є надзвичайно актуальним на етапі професійної підготовки фахівця у закладі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «М'які» навички (англ. soft skills) – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну професійну діяльність, високу її продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою.

Варто зауважити, що в науковій літературі немає однозначного трактування сутності «soft skills» та переліку цих навичок. Soft skills визначають як поняття, що належить до емоційного інтелекту людини, свого роду це перелік особистих характеристик, які так чи інакше пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми [1]. Дослідники у визначенні «soft skills» акцентують увагу на здатності людини до міжособистісної взаємодії та її особистісних характеристиках, соціальних навичках, комунікативних здібностях, особистих звичках, дружелюбності й оптимізмі [2]. З іншого боку, поняття «soft skills» трактують як риси характеру, що поліпшують здатність людини успішно взаємодіяти з оточенням, працездатність і перспективи її кар'єрного росту [3]. Заслуговує на увагу підхід, згідно з яким soft skills – це особисті якості, особливості, таланти чи ступінь захоплення професійною діяльністю, які відрізняють певного фахівця від інших з подібними вміннями і компетентністю [4].

Soft skills – це збірний термін, який враховує безліч варіантів поведінки, що допомагають людям у професійній діяльності, зокрема командній, а також сприяють в успішній соціалізації. Він охоплює низку універсальних або некогнітивних компетенцій [1; 5]. Сталого переліку, як і класифікації «soft skills», не існує, оскільки для різних видів діяльності пріоритетні різні набір навичок.

ритетними є різні види навичок [6, с. 240]. До групи «м'яких» навичок належать індивідуальні, комунікативні й управлінські навички [1].

До переліку soft skills належать вміння ефективно здійснювати міжособистісне спілкування, працювати в команді, критично мислити, вести переговори, оцінювати та приймати рішення, розв'язувати складні проблеми [5; 7]. Узагальнений перелік soft skills представлено таким чином: комунікативні навички; навички роботи в команді; управління часом (навички тайм-менеджменту); гнучкість, адаптивність та здатність змінюватися; лідерські якості; особистісні якості (навички, пов'язані з міжособистісними взаєминами – здатність планувати й керувати своєю кар'єрою, креативне і критичне мислення, емоційний інтелект, етичність, чесність, терпіння, наполегливість, впевненість в собі, повага до інших, стресостійкість) [8]. Цей перелік можна доповнити такими якостями: навички самоорганізації діяльності, вміння працювати з інформацією, пунктуальність, здатність бути дипломатичним, здатність вирішувати складні професійні завдання, дружлюбність, позитивність, ситуаційна обізнаність, відповідальність, резильєнтність.

Учені Ю. Дроздова й О. Дубініна вважають основними методами розвитку soft skills: самонавчання – самостійне вивчення інформації про моделі успішної поведінки; пошук зворотного про успішність своєї поведінки в аспекті розвитку конкретного досвіду; навчання на досвіді інших, робота з наставником; фонові тренінги – вправи, які розвивають певні компетенції; кейс-методи; поєднання навчання та професійної діяльності (дуальна освіта) [9, с. 33]. Ресурсом формування «м'яких» навичок у здобувачів закладів вищої освіти є неформальна педагогіка. Неформальна (невидима) педагогіка реалізується завдяки впливу соціокультурного освітнього середовища на особистість студента. [10, с. 65]

Мета статті полягає у виявленні шляхів формування soft skills майбутніх фахівців у закладі вищої освіти, у з'ясуванні ролі авторського курсу «Педагогіка» для студентів непедагогічних спеціальностей в означеному аспекті.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, психологічної і педагогічної літератури та навчально-методичної літератури, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання; емпіричні – спостереження, аналіз освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів непедагогічних спеціальностей, узагальнення педагогічного досвіду.

Виклад основного матеріалу. На формування soft skills студентів орієнтовані: навчальна діяльність, самостійна робота студентів, індивідуально-консультативна робота, виробнича практика, тренінгова практика, участь у діяльності Центру педагогічного консалтингу, залучення студентів до волонтерської діяльності та різноманітних акцій і проєктів. Варто зауважити, що справжньою школою для формування soft skills є робота на громадських засадах, участь у студентському самоврядуванні, громадських об'єднаннях, наукових товариствах, яка вчить роботі в команді, управлінню проєктами, самоорганізації діяльності, розвиває комунікативну компетентність, креативність та здатність до «ре-інжинірингу», тобто готовності робити звичні речі в новий спосіб.

На формування soft skills бакалаврів непедагогічних спеціальностей, зокрема, 242 Туризм 101 Екологія 103 Науки про Землю, 106 Географія, які навчаються на географічному факультеті, орієнтована навчальна дисципліна «Педагогіка» [11]. Курс «Педагогіка» розрахований на 90 годин та передбачає 16

годин лекцій і 14 годин практичних занять. Авторська програма курсу «Педагогіка» охоплює два змістові модулі: змістовий модуль 1 «Основи загальної педагогіки» та змістовий модуль 2 «Основи педагогіки професійної діяльності».

Кожен зі змістових модулів передбачає вивчення відповідних тем. Так, перший змістовий модуль охоплює теми «Педагогіка як людинознавча наука», «Людина як предмет виховання», «Виховання – чинник соціалізації особистості», «Методи і прийоми виховного впливу на особистість», «Колектив як чинник соціалізації особистості. Педагогіка управлінської діяльності», «Педагогіка середовища. Сім'я як соціально-педагогічне середовище». До другого змістового модуля ввійшли теми «Психолого-педагогічні основи професійного становлення особистості», «Ділове спілкування і професійна діяльність. Діловий етикет», «Професійне самовиховання і саморозвиток. Шляхи і методи гармонізації та удосконалення особистості фахівця».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» є формування таких компетентностей здобувачів вищої освіти: здатність до наукового аналізу педагогічних явищ і ситуацій; здатність фахово аналізувати інформацію із загальної педагогіки і педагогіки професійної діяльності; здатність організувати ефективну професійну взаємодію; здатність працювати в команді; здатність налагоджувати соціальну взаємодію, попереджувати та розв'язувати конфлікти у професійній діяльності; здатність до визначення змісту, найбільш ефективних методів, прийомів, форм і засобів впливу на підлеглих, колег по роботі; здатність здійснювати самоаналіз професійної діяльності, здатність до професійної рефлексії; здатність до оволодіння сучасними технологіями професійного самовиховання і саморозвитку; здатність до особистісно-професійного зростання, досягнення «акме» у професійній діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» передбачає забезпечення досягнення здобувачами освіти таких результатів навчання: знання особливостей, механізмів та чинників формування особистості; знання основ виховання, самовиховання і перевиховання особистості, закономірностей і принципів виховного впливу на особистість і колектив; знання сучасних методів і прийомів виховання, механізмів виховного впливу на особистість і колектив; знання особливостей діяльності і спілкування в трудовому колективі, педагогічних основ роботи з колективом, шляхів і засобів оптимізації ділового спілкування; уміння застосовувати знання, професійні вміння і навички під час вирішення практичних завдань у трудовому колективі, у роботі з персоналом і соціальними групами, налагодженні ділових і особистісних стосунків, здійсненні навчання і виховання персоналу; уміння розрізняти вікові та індивідуальні особливості особистості і враховувати їх у професійній діяльності; уміння здійснювати оптимальний вибір методу виховання, уміння використовувати продуктивні технології виховного впливу на особистість і колектив; уміння налагоджувати соціальну взаємодію, попереджати та розв'язувати конфлікти у соціальній і професійній взаємодії; уміння регулювати спілкування в системі міжособистісних взаємин в трудовому колективі, володіння способами і прийомами оптимізації професійного спілкування; володіння методами і прийомами професійного самовиховання і саморозвитку.

Формуванню soft skills студентів сприяє виконання таких завдань: 1) Ви керівник підрозділу. Якими мотиваційними засобами можете скориста-

тися для стимулювання ефективної праці підлеглих? 2) Відштовхуючись від позиції «Коли б я був керівником установи», сформулюйте свої пропозиції й алгоритм дій щодо зміцнення трудового колективу. 3) Складіть пам'ятку для ділової людини: «10 правил телефонної розмови». 4) Змодельуйте план підготовки і проведення ділової наради за методом «мозкового штурму». 5) Складіть пам'ятку: «Як спілкуватися, щоб досягти запланованого результату і отримати насолоду, задоволення» або «Що робити людині, щоб конфлікт не отруював професійну діяльність». 6) Складіть програму удосконалення своїх комунікативних умінь і визначте шляхи формування свого стилю спілкування. 7) Складіть пам'ятку (на вибір студента): «Як уберегтись від стресу»; «Як боротися з «ерозією душі»». 8) Подивіться на себе очима оточуючих (друзів, викладачів, однокурсників, учнів і т.п.). Складіть цей «фоторобот». Порівняйте «автопортрет» майбутнього фахівця із «думкою-портретом» оточуючих. Яка роль рефлексії у професійному самовихованні? Відповідь обґрунтуйте. 9) Заповніть таблицю, в яку занесіть свої професійно значущі риси і якості: Я – реальний студент, майбутній фахівець; Я – ідеальний фахівець. За бажанням можете виконати психомалюнок на тему: «Я – реальний, Я – ідеальний фахівець». Визначте основні напрями загального і професійного самовиховання, враховуючи власні психологічні особливості і можливості. 10) Підготуйте есе на одну із запропонованих тем: «Методика особистої чарівності у діловому спілкуванні»; «Технологія побудови іміджу ділової людини»; «Харизми й імідж ділової людини» та ін.

Студенти виконують творчі роботи, тематика яких різноманітна: «Грамматика» ділового спілкування. Формування стресостійкості фахівця. Ортобіотика і професійна діяльність. Технологія успіху в професійній діяльності. Етика спілкування як прояв культури почуттів. Імідж працівника сфери екологічної служби. Професіограма особистості працівника сфери туризму. Технологія запобігання конфліктам у професійній діяльності. Професійна стресостійкість і резильєнтність: дві грані однієї проблеми та ін.

На формування soft skills студентів орієнтоване і використання елементів психолого-педагогічного тренінгу на практичних заняттях з педагогіки (виконання психомалюнків, психологічні ігри і вправи,

розігрування рольових ситуацій, методи невербальної взаємодії, вправи-релаксації, використання притч та інші). Важливе значення має і залучення студентів до участі у тренінгах особистісно-професійного зростання, антистрес-тренінгах, тренінгах антивігорання, які проводяться у Центрі педагогічного консалтингу [12], що функціонує при кафедрі педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Діяльність тренінгової групи спрямується на: пізнання сильних і слабких сторін студентів; формування навичок продуктивного спілкування і конструктивного вирішення конфліктів; розвиток готовності до самозмін і саморозвитку; формування вмінь знаходити власні ресурси у складних ситуаціях професійної взаємодії, швидко адаптуватися до нових швидко змінюваних умов життя і професійної діяльності; формування індивідуального стилю спілкування, опанування методами і прийомами саморегуляції емоційного стану.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, soft skills однаковою мірою потрібні як для повсякденного життя, так і для роботи. «М'які» навички необхідні для продуктивної професійної діяльності і кар'єрного зростання. Уміння розв'язувати складні професійні проблеми, протистояти життєвим негараздам і професійним стресам, ефективно працювати в команді, приймати зважені рішення, критично і творчо мислити, бути гнучким й адаптивним – такі навички потрібні фахівцю, незалежно від сфери професійної діяльності.

Немаловажну роль у розвитку soft skills майбутніх фахівців непедагогічних спеціальностей відіграє розроблений авторський курс «Педагогіка», що сприяє формуванню навичок міжособистісної взаємодії, розвитку емоційного інтелекту, засвоєнню моделей успішної діяльності, формуванню творчого і критичного мислення, оволодінню технологією особистісно-професійного самовдосконалення і саморозвитку, гармонізації їх особистості.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в обґрунтуванні та розробленні системи формування «м'яких» навичок майбутніх фахівців засобами формальної і неформальної освіти у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти з використанням цифрових технологій.

Список використаної літератури

1. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167.
2. Rana K. Persuasion, trust, and personal credibility. *Diplo*. URL: <https://www.diplomacy.edu/resources/general/persuasion-trust-and-personal-credibility> (дата звернення 10.04.2021)
3. Paajanen G. The EI Measures the Personality Characteristics behind Productive Job Behaviour. *Employment Inventory Reports, Technology Based Solutions*. Personnel Decisions, Inc. New Jersey, 1992. 95 p.
4. Robles M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*. 2012. № 75 (4). P. 453–465.
5. Ясна І. Soft skills: універсальні навички європейського рівня. URL: <https://studway.com.ua/soft-skills> (дата звернення 10.04.2021)
6. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2014. № 6. С. 239–242.
7. Europe needs better jobs for better-matched skills – Cedefop survey. URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-better-matched-skills-edefop> (дата звернення 10.04.2021)
8. Захарчук М. Soft skills: 7 важливих навичок для любой професії. URL: <https://thepoint.rabota.ua/soft-skills-7-vaznyh-navykov-dlya-lyuboy-professyy/> (дата звернення 10.04.2021)
9. Дроздова Ю.В., Дубініна О.В. Концептуальні підходи до визначення «soft skills» у сучасних освітніх і професійних моделях. *«Soft skills – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті»*: збірник тез доповідей міжвузівського науково-методичного семінару (Київ, 21 лютого 2020 р.). К.: КНТЕУ, 2020. С. 31–34.
10. Мачуліна І.І., Сорокіна Л.М., Ковальова Д.В. Неформальна педагогіка як ресурс формування «м'яких» навичок у здобувачів ЗВО. *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning: proceedings International scientific and practical conference* (Wloclawek, Republic of Poland, 2021, February 26–27). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. P. 64–67.
11. Мешко Г.М. Педагогіка: програма навчального курсу для підготовки бакалаврів спеціальностей 242 Туризм, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 106 Географія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. 36 с.

12. Центр педагогічного консалтингу. Факультет педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. URL: <http://fpp.tnpu.edu.ua/pidrozdili/centr-pedagogichnoho-konsaltingu> (дата звернення 10.04.2021)

References

1. Koval, K.O. (2015). Rozvytok «soft skills» u studentiv – odyn z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannia [Development of «soft skills» for students is one of important factors of employment]. *Visnyk of Vinnytsia Polytechnical Institute*, 2, 162–167. [in Ukrainian].
2. Rana, K. (2012). Persuasion, trust, and personal credibility. *Diplo*. <https://www.diplomacy.edu/resources/general/persuasion-trust-and-personal-credibility>
3. Paajanen, G. (1992). The EI Measures the Personality Characteristics behind Productive Job Behaviour. Employment Inventory Reports, Technology Based Solutions. Personnel Decisions, Inc. New Jersey.
4. Robles, M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453–465.
5. Yasna, I. (2015, April 03). Soft skills: universalni navychky yevropeiskoho rivnia [Soft skills: universal skills of the European level]. <https://studway.com.ua/soft-skills> [in Ukrainian].
6. Dlugunovych, N.A. (2014). Soft skills yak neobkhdna skladova pidhotovky IT-fakhivtsiv [Soft skills training as a necessary component of it professionals]. *Herald of Khmelnytskyi national university. Technical sciences*, 6, 239–242. [in Ukrainian].
7. Europe needs better jobs for better-matched skills – Cedefop survey. (5 October 2015). *The European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop)*. <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-better-matched-skills-edefop>
8. Zaharchuk, M. (2017, Oct. 27). Soft skills: 7 vazhnykh navykov dlya lyboj professii [Soft skills: 7 essential skills for any profession]. <https://thepoint.rabota.ua/soft-skills-7-vazhnykh-navykov-dlya-lyboj-professyy/> [in Russian].
9. Drozdova, Yu.V., & Dubinina, O.V. (2020). Kontseptualni pidkhody do vyznachennia «soft skills» u suchasnykh osvityakh i profesiynykh modeliakh. In *Soft skills – an inadequate aspect of the formulation of competitive industrial students in the XXI century: Proceedings of the interuniversity scientific-methodical seminar* (pp. 31–34). Kyiv National University of Trade and Economics. [in Ukrainian].
10. Machulina, I.I., Sorokina, L.M., & Kovalova, D.V. (2021). Neformalna pedahohika yak resurs formuvannia «miakykh» navychok u zdobuvachiv ZVO [Informal pedagogy as a resource for the formation of «soft» navigators in the applicants ZVO]. In *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning: proceedings International scientific and practical conference in Wloclawek, Republic of Poland* (pp. 64–67). «Baltija Publishing. [in Ukrainian].
11. Meshko, H.M. (2018). *Pedahohika: prohrama navchalnoho kursu dlia pidhotovky bakalavriv spetsialnostei 242 Turyzm, 101 Ekolohiia, 103 Nauky pro Zemliu, 106 Heohrafiia* [Pedagogy: The program curriculum for Bachelor specialties Tourism 242 101 Ecology 103 Earth Sciences, Geography 106]. Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University [in Ukrainian].
12. Tsentр pedahohichnoho konsal'tynhu. Fakultet pedahohiky i psykholoji Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka (Center of Pedagogical Consulting. Faculty of Pedagogy and Psychology, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University). <http://fpp.tnpu.edu.ua/pidrozdili/centr-pedagogichnoho-konsaltingu> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.04.2021 р.
Стаття прийнята до друку 16.04.2021 р.

Meshko Halyna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Department of Pedagogy and Education Management
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

Meshko Oleksandr

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor
Department of Psychology
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

SOFT SKILLS FORMATION OF THE NON-PEDAGOGICAL SPECIALTIES STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING THE COURSE «PEDAGOGY»

Abstract. The purpose of the article is to identify ways to form soft skills of future professionals in higher education, to clarify the role of the author's course «Pedagogy» for students of non-pedagogical specialties in this aspect. Research methods applied: theoretical – analysis of scientific sources, psychological and pedagogical literature and educational literature, comparison, systematization, generalization, modeling; empirical – observation, analysis of educational and professional training programs for bachelors of non-pedagogical specialties, generalization of pedagogical experience. The article analyses the state of development of this problem in psychological and pedagogical science and practice of higher education institutions. The essence of the concept of «soft skills» of future specialists, types of «soft» skills, ways of their formation in a higher education institution are clarified. The developed author's program of the course «Pedagogy» for preparation of students of non-pedagogical specialties, in particular, 242 Tourism 101 Ecology 103 Earth Sciences, 106 Geography studying at the Faculty of Geography of Ternopil V.Hnatiuk National Pedagogical University is presented. The program is aimed at developing skills of productive interpersonal interaction and constructive conflict resolution; mastering models of successful activity, development of emotional intelligence; formation of creative and critical thinking; mastering the technology of personal and professional self-education and self-development; increasing the level of professional stress resistance; assistance in harmonizing the personality of the future specialist; strengthening resources that will increase resilience to life's hardships and occupational difficulties. Methods and forms of work on practical classes of the course «Pedagogy» that promote the formation of soft skills of students of non-pedagogical specialties are characterized. The importance of using elements of psychological and pedagogical training in practical classes in pedagogy in the formation of soft skills of students (performance of psycho-drawings, psychological games, and exercises, role-playing situations, methods of

nonverbal interaction. Relaxation exercises, use of parables, and others) is shown. The necessity and possibility of involving students in personal and professional growth trainings, anti-stress trainings, anti-burnout trainings, which are held in the Centre of Pedagogical Consulting, are indicated. Prospects for further research are identified, which are to substantiate and develop a system of formation of «soft skills» of future professionals by means of formal and non-formal education in the socio-cultural environment of higher education institutions using digital technologies.

Key words: formation of soft skills; students; non-pedagogical specialties; ways of forming soft skills; institution of higher education; course «Pedagogy»; psychological and pedagogical training.